

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף סב

העיד רבי יוסי בן המשולם וכו': עם הארץ שמביא עיסה ל'חבר' (המקפיד במצוות) ואומר לו תפריש לי ממנה חלה - אסור לחבר להפריש, בגלל שהבצק כבר נטמא בידיו של עם הארץ, והחלה שתופרש תהיה טמאה, ואילו הכהן יסמוך על החבר שהפריש אותה ויסבור שהיא טהורה ויאכל אותה באיסור. אבל מותר לחבר לעשות 'עיסת חוליו' כלומר לעשות לו בצק מהתחלה ולהפריש ממנו חלה כי אז הבצק טהור, ואת החלה שהוא יפריש יניח בכלים העשויים מעורות שנתבלו כמו 'כפישא' או 'אנחותא' שאינם מקבלים טומאה, וגם לא רגילים להניח בהם בצק, ולכן אין חשש שעם הארץ יגע בחלה וכפי שתבאר הגמרא להלן.

וכן אסור חבר להפריש תרומה מזיתים שהעם הארץ הניח אותם בכלי ה'מעטן' לפני סחיטת השמן ב'בית הבד', משום שכשהזיתים במעטן יוצא מהם שמן והעם הארץ הופך אותם מידי פעם ואז הם נטמאו, והתרומה תהא טמאה והכהן יאכל אותה וכו"ל. אבל מותר לחבר להפריש תרומה מזיתים קודם לתחילת עשייתן שעדיין לא נטמאו, ומניח את התרומה בכלי של ה'חבר'. עד כאן הברייתא.

וטעמא מאי: מדוע התירו לחבר להפריש תרומה? והתשובה משום כדי חייו. דהיינו החבר עובד כ'גבל' המגבל בצק או כ'בדד' בבית הבד, ומקבל שכר על עבודתו הכוללת הפרשת התרומות.

וצריכא: הברייתא להשמיע לנו גם מקרה של גבל וגם מקרה של בדד. כי גבל מקבל שכר מועט עבור עבודתו ואילו בדד מקבל שכר גבוה, ולכן אם היה כתוב רק גבל היינו חושבים שדוקא בגלל שאין לו משכורת גבוהה התירו לו להפריש לעם הארץ בכדי שיהיה לו ממה להתפרנס, קמ"ל. אך מאידך לבדד אין עבודה כל הזמן אלא רק פעם בשנה בזמן המסיק, אבל לגבל יש עבודה כל הזמן, ולכן אם היה כתוב בדד היה מקום לחשוב שרק לבדד התירו ולא לגבל, קמ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אמר מר: הגמרא חוזרת לדברי הברייתא: הגבל מניח את החלה בתוך כפישא או אנחותא. מדוע לא חוששים שמא הוא יגע בחלה?

תירוץ: **דאמרינן ליה חזי וכו':** החבר מאיים על הארץ שאם הוא יגע בחלה הבצק יחזור ויהא טבל. **קושיא:** **וליחוש דלמא לא אכפת ליה:** נחשוש שמא לא אכפת לעם הארץ שהעיסה תהיה טבל? **תירוץ:** הרי עכשיו הוא בא לחבר שיתקן אותה בהפרשת חלה, וכי לא אכפת לו?

אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה וכו': דהיינו, לגבי הפרשת חלה יש היכר לעם הארץ שלא לגעת בחלה כי החבר מניח אותה בכלי עור ישנים, אבל לגבי תרומת זיתים שהחבר מניח אותם 'בכלי של החבר' מהו ההיכר שלא יגע עם הארץ בתרומה?

תירוץ: **דמנח ליה בכלי גללים:** החבר מניח את התרומה בכלי העשוי מגללים או אבן או אדמה, שכלים אלו אינם מקבלים טומאה ולכן כשיגע העם הארץ בכלי הוא לא יטמא את התרומה, וגם אין לחשוש שהעם הארץ יגע בתרומה שבתוך הכלי כי יש לו היכר לא לגעת בה בגלל הכלי המיוחד שבו היא נמצאית.

קושיא: **אי הכי מאי איריא חבר:** אם כך מדוע על החבר להניח את התרומה דוקא בכלי של החבר, אפילו אם הוא יניח אותה בכלי של עם הארץ יהיה לו היכר בגלל סוג הכלי המיוחד?

תירוץ: **הכי נמי קאמר:** כוונת הברייתא שהחבר מניח את התרומה בכלים של עם הארץ שיכול להשתמש בהם חבר כי הם לא מקבלים טומאה, דהיינו 'בכלי גללים' של העם הארץ.

*

קושיא: **מחזיקין? והא אמר וכו':** הגמרא מבינה שכוונת המשנה שמותר לעזור לעכו"ם לעבוד באדמה בשביעית, וקשה שהרי אין עודרים איתו בקרקע?

ואין כופלין שלום לעכו"ם: בגלל שכל ההיתר לומר לו שלום הוא מפני דרכי שלום, ובשביל זה מספיק לומר לו רק פעם אחת.

תירוץ: **לא צריכא:** אין כוונת המשנה לעזור להם בעבודה, אלא לומר להם 'תחזקנה ידיכם' (= אחזקו) כשעוברים לידם. 'אשרתא' = לשון חיזוק.

*

הגמרא חוזרת לדברי רב דימי בר שישנא בשם רב:

רב חסדא מקדים: היה מקדים לומר 'שלום' לגוי, כדי שלא יצטרך לענות לו פעמיים 'שלום שלום', שכך היא הדרך להשיב בפעמיים (ר"ן). ואילו רב כהנא היה עונה להם 'שלמא למר' ובכך לא היה צריך לומר פעמיים שלום (שיטות קדמוניות).

*

קושיא: **השתא אחזוקי מחזקינן:** לאחר שאמרה המשנה שאפילו מחזיקים ידי העכו"ם, היא צריכה לומר ששואלים בשלומם?

תירוץ: **לא נצרכא אלא ליום אידם:** מדובר ביום חג של הגויים, והחידוש שמותר לומר לגוי שלום ואנו לא חוששים שהוא ילך ויודה לעבודה זרה שלו על כך שהיהודי אמר לו שלום. והגמרא מביאה את דברי הברייתא שאסור להכנס לביתו ולומר לו שלום ביום חגו כי בכך הוא נותן לו חשיבות וילך הגוי ויודה לע"ז, אבל אם פגש אותו בשוק אומר לו בכבוד ראש.

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי: היו יושבים. חלף ועבר גניבא לפניהם. אמר אחד לחבירו: נקום לפניו שבן תורה הוא. אמר לו חבירו: לפני בעל מריבה נקום? שהרי גניבא רב עם מר עוקבא כמובא לעיל בדף ז'. בין כך ובין כך הגיע גניבא אליהם ואמר להם: שלום עליכם מלכים! שלום עליכם מלכים! אמרו לו: מניין לך שהתלמידי חכמים נקראים מלכים? אמר להם מהפסוק שהתורה אומרת על עצמה "בִּי מְלָכִים יְמַלְכוּ" דהיינו החכמים הלומדים תורה.

אמרו ליה: ומנא לך דכופלין וכו': ומניין לך שכופלים שלום למלך? אמר להם: מהפסוק "וְרוּחַ לְבָשָׂה אֶת עַמְשֵׁי רֹאשׁ הַשְּׂלִישִׁים לִף דָּוִד וְעַמָּךְ בֶּן יִשִׁי שְׁלוֹם שְׁלוֹם לָךְ וְשְׁלוֹם לְעִזְרָךְ".

אמרי ליה: ליטעום מר מידי: יטעום כבודו דבר מה.

והדר ואכלת ושבעת: ואחר כך נאמר בפסוק 'ואכלת'.

 הדרן עלך הניזקין

בעל העושה 'שליח הולכה' להביא גט לאשתו אין האשה מתגרשת עד שיגיע הגט לידה. אשה העושה 'שליח קבלה' שיקבל את הגט עבורה היא מתגרשת מיד כשקיבל השליח את הגט. המשנה דנה בבעל שעשה 'שליח קבלה' שיקבל את הגט עבור אשתו.

פרק ששי. משנה: האומר לחברו שיהיה 'שליח קבלה' כלומר שיהיה שליח לקבל את הגט עבור אשתו, או שאמר לו שיהיה 'שליח הולכה' כלומר שיהיה שליח להוליך את הגט לאשתו, אם רצה הבעל לחזור בו יכול לחזור, לפי שהגט הוא חוב לאשה, ואין חבים לאדם אלא מדעתו ואי אפשר לעשות 'שליח קבלה' ללא דעתו לחובתו, ולכן כל עוד הגט לא הגיע לידה אינה מגורשת והבעל יכול לחזור בו.

האשה שאמרה לשליח שיהיה 'שליח קבלה' לקבל עבורה את הגט, אם הבעל נתן לו את הגט אינו יכול לחזר בו אח"כ, שכיון שהיא עשתה אותו שליח הרי הוא כמו היד שלה, וברגע שהשליח קיבל עבורה את הגט היא התגרשה.

לפיכך: כלומר כיון שאמרנו שלאחר שהבעל מסר את הגט לשליח קבלה שלה אינו יכול לחזור, אין לבעל אפשרות לחזור אלא א"כ אמר לשליח קבלה שלה 'אני לא מעוניין שתהיה שליח קבלה עבורה אלא תהיה שליח שלי להוליך לה את הגט', ואז יכול לחזור בו כל עוד לא הגיע הגט לידה, לפי שכעת היא מתגרשת על דעת בעלה והוא אמר שהיא תתגרש רק כאשר הגט יגיע לידה.

רשב"ג אומר: אף אשה שאמרה לשליח 'טול לי גיטי' הבעל לא יכול לחזור בו, לפי שבלשון זה היא עשתה אותו שליח קבלה.

גמרא: למדנו במשנה שהאומר 'הולך גט זה לאשתי' יכול לחזור בו. א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: מלשון המשנה משמע שמדובר באופן שהאשה לא עשתה אותו שליח קבלה - כי המשנה מדברת קודם לכן בבעל שעשה שליח קבלה - (והבעל לא יכול לעשותו אותו שליח קבלה עבור האשה לפי שזה חוב לה) ולכן הבעל יכול לחזור בו. אבל אם האשה עשתה אותו שליח קבלה והבעל אמר לו 'הולך גט זה לאשתי', אינו יכול לחזור, לפי שהוא לא עקר את השליח שלה מהשליחות קבלה שהיא עשתה אותו.

מכאן משמע שהולך כזכי דמי: כלומר שהאומר לשליח 'הולך' מעות אלו לפלוני הרי זה כאילו שאמר לו 'זכי' (- תזכה במעות) עבור פלוני, והשליח זוכה עבור

המקבל. מכאן משמע שהולך כזכי, לפי שאם 'הולך' משמעותו רק שיוליך את הגט עבור האשה והיא בעצמה תזכה בגט, א"כ גם כשהאשה עשתה שליח קבלה והבעל אמר לו 'הולך' לה את הגט הוא יכול לחזור בו, לפי שהוא גילה את דעתו שהוא נותן לשליח רק שיוליך לה את הגט ורצונו שהיא תתגרש רק כשהגט יגיע לידה, ומכך שאנו מדייקים מהמשנה שאם האשה עשתה אותו שליח קבלה והבעל אמר לו 'הולך גט זה לאשתי' אינו יכול לחזור, משמע שהולך כזכי ולכן השליח זכה מיד בגט עבור האשה והבעל לא יכול לחזור בו.

דחיה: לא לעולם: באמת הולך לאו כזכי, ולכן אם היא עשתה אותו שליח קבלה והבעל אמר לו 'הולך' הרי שהוא עקר אותו משליחות האשה ועשה אותו שליח הולכה. ומה שאמרה המשנה שהוא אמר לשליח 'הולך גט זה לאשתי' כשהיא לא עשתה אותו שליח קבלה - זה בגלל הרישא, שהמשנה רצתה להשמיע לנו ברישא את הדין של 'האומר התקבל גט זה לאשתי', שלמרות שהיא לא עשתה אותו שליח קבלה וגם הבעל לא יכול לעשותו שליח קבלה (לפי שזה חוב לה) אלא יכול לעשותו רק שליח הולכה, והוא לא אמר לו 'הולך' אלא 'התקבל', בכל זאת כשהגיע הגט לידה מגורשת. לפי שהיה מקום לחשוב שלמרות שהגט הגיע לידה אינה מגורשת, משום שהוא לא עשה אותו שליח הולכה, ושליח קבלה הוא לא יכול לעשות אותו, קמ"ל שכוונתו לומר לשליח 'התקבל והולך' לפי שאדם יודע שאינו יכול לעשות שליח קבלה. ומה שהמשנה אמרה את המקרה של 'הולך גט לאשתי' כוונתה לומר בין שהבעל אמר לשון 'קבלה' ובין שאמר לשון 'הולכה' כוונתו לעשותו שליח הולכה.

תנן: למדנו בסיפא של משנתנו - האשה שאמרה התקבל לי גיטי, הבעל לא יכול לחזור. ע"כ הסיפא. לכאורה דברי הסיפא הולכים על הרישא - שאם הבעל אמר לשליח 'התקבל' או 'הולך', והאשה אמרה לו 'התקבל' (= לפני שהבעל עשה אותו שליח) אינו יכול לחזור בו. א"כ משמע שהולך כזכי, שאם לא כן מדוע אינו יכול לחזור בו, והרי הוא מסר את הגט לשליח על מנת שימסור לה אותו ורק אז היא תתגרש בו, ומכך שאינו יכול לחזור בו מוכח שכשהוא אמר לשליח 'הולך' הרי זה כאילו אמר לו 'זכי' כלומר שיזכה בגט עבורה, וברגע שהוא מסרו לשליח היא כבר מגורשת ולכן אינו יכול לחזור בו.

דחייה: לא, אקבלה: הסיפא הולכת על המקרה השני ברישא - שהוא אמר לשליח 'התקבל', ועל זה אומרת הסיפא שאם היא אמרה לשליח 'התקבל' ואח"כ הבעל אמר לו 'התקבל' אינו יכול לחזור בו, לפי שהוא הסכים שהשליח יקבל עבורה את הגט והיא תתגרש ברגע שהגט יגיע לידו.

ת"ש: למדנו בסיפא של משנתנו - לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשר שתקבל לה אלא הולך ותן לה יכול לחזור. ע"כ הסיפא. משמע שדווקא בגלל שאמר לשליח 'אי אפשר' (= אני לא מעוניין שתהיה שליח קבלה עבורה) אלא תהיה שליח הולכה לכן יכול לחזור בו כל עוד הגט לא הגיע לידה, אבל אם הוא לא אמר 'אי אפשר' אינו יכול לחזור. א"כ מוכח שהולך כזכי, לפי שאם לא כן מדוע אינו יכול לחזור בו, והרי ברגע שהוא אמר לשליח 'הולך' כבר גילה דעתו שהוא לא רוצה שהוא יהיה שליח קבלה אלא שליח הולכה, אלא בהכרח שאינו יכול לחזור בו לפי ש'הולך' נחשב כ'זכי' והרי זה כאילו אמר לשליח שיזכה בגט בעבורה, וברגע שהגט הגיע לידי השליח היא כבר מגורשת ולכן אינו יכול לחזור בו.

דחייה: דלמא בהילך: אולי בסיפא לא גורסים 'הולך ותן לה' אלא 'הילך ותן לה', לפי ש'הילך' משמע 'הילך כמו שאמרה האשה', ולכן אם הוא לא אמר 'אי אפשר' הרי שהשליח הוא שליח קבלה כמו שהאשה אמרה, ולכן אינו יכול לחזור בו.

*

פשיטא: דבר פשוט הוא שזכר יכול להיות שליחו של הבעל להולכת הגט, שכן הבעל מוליך גט לאשתו, ואם הוא כשר להוליך הרי שגם שלוחו כשר להוליך. וכן פשוט שנקבה יכולה להיות שליחת קבלה לקבל את הגט עבור חברתה, שכן אשה מקבלת את גיטה מיד בעלה, ואם היא יכולה לקבל הרי שגם השליחה שלה יכולה לקבל עבורה.

איש לקבלה ואשה להולכה מאי? השאלה היא - האם זכר יכול להיות שליח קבלה והאם נקבה יכולה להיות שליחת הולכה? האם כיון שהוא עצמו אינו יכול לקבל את הגט עבור אשתו הרי שזכר אינו יכול להיות שליח קבלה, וכן האשה כיון שאינה יכולה להוליך את הגט לבעלה הרי שנקבה אינה יכולה להיות שליחת הולכה.

ת"ש: ראייה ממשנתנו - 'האומר לחברו התקבל גט זה... או הולך גט זה... האשה שאמרה התקבל לי גיטי...' לכאורה מדובר באותו שליח, שאם הבעל אמר לו

'התקבל' או 'הולך' הוא נעשה שליח הולכה, אבל אם האשה אמרה לאותו שליח 'התקבל' ולאחר מכן הבעל אמר לו 'התקבל' הוא שליח קבלה, א"כ מוכח שאותו שליח זכר יכול להיות להיות שליח קבלה של האשה!

דחייה: לא, בשני שלוחין: מדובר בשני שליחים, וכך כוונת המשנה - הבעל שאמר לאיש 'התקבל' או 'הולך' הרי הוא שליח הולכה, והאשה שאמרה לחברתה 'התקבל' הרי היא שליחת קבלה ואם הבעל נתן לה את הגט אינו יכול לחזור. ונמצא שאין ראייה שזכר יכול להיות שליח קבלה.

תא שמע: ממשנתנו 'האשה שאמרה התקבל לי גיטי... לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשר שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור'. דהיינו הבעל אומר לאותו השליח שעשתה האשה לקבלה שהוא לא מעונין שהוא יהיה שליח קבלה אלא שליח הולכה. מוכח שזכר יכול להיות שליח קבלה.

פשוט מינה: ולכן הגמרא מסיקה שהספק הראשון נפשט, דהיינו זכר יכול להיות שליח קבלה. ויש בזה גם סברא, שהרי האב יכול לקבל גט עבור בתו הקטנה שחיתן אותה, ולכן יש כח לזכר להיעשות שליח קבלה. אך עדיין נשאר הספק השני: האם אישה יכולה להיעשות שליח הולכה?

ת"ש אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה: כגון חמותה וגיסתה (בת חמותה) שאינן נאמנות להעיד שמת בעלה, משום שהם שונאות אותה ומכוונות לקלקל אותה שתתחתן עם איש אחר ולאחר מכן יבוא בעלה ותצטרך לצאת מזה ומזה. בכל אופן הן נאמנות להעשות 'שליח' להביא את גיטה. ומוכח שאשה נעשית שליח הולכה שהרי הן רק 'מביאות' את גיטה ולא מקבלות אותו בשבילה.

אמר רב אשי: מהסיפא של המשנה שם גם כן יש ראייה. שכתוב בסיפא שאישה שמביאה את גיטה צריכה לומר בפ"נ ובפ"נ. והגמרא שם הקשתה מדוע היא צריכה לומר בפ"נ ובפ"נ והרי מיד כשהיא קבלה את הגט היא מתגרשת? ותרצה שהבעל אמר לה 'אני עושה אותך שליח הולכה עד שתגיעי לבית דין ושם תתגרשי'. מוכח שאשה יכולה להיות שליח הולכה.